

**O ZMARŁYCH WSPÓLPRACOWNIKACH
„NASZEJ PRZESZŁOŚCI”
(do 31 XII 1980)**

ZEBRAŁ I OPRACOWAŁ KS. JAN KOPIEC

Na trud edytorski naukowego periodyku, jakim jest „Nasza Przeszłość”, składa się wysiłek Redaktora oraz Współpracowników-Autorów, uczących Wydawnictwu i Czytelnikom nieco materiałów ze swego naukowego dorobku. „Nasza Przeszłość” w dotychczasowych 55 tomach zgromadziła już wokół siebie ok. 300 Autorów. W roku 35-lecia swego istnienia Redakcja pragnie szczególnie podziękować tym, którzy już odeszli z grona żyjących — 81 Osobom.

Autorzy publikujący na łamach „Naszej Przeszłości” reprezentują różne stany i środowiska — są kardynałowie, biskupi i księża, zakonnicy, zakonnice i świeccy, uczeni uniwersyteccy i historycy-amatorzy. Kształcili się pod kierunkiem różnych uczonych i w konsekwencji wykazują różnorodne zainteresowania problematyką badawczą. Nieraz są one kontrowersyjne, ale na ogół rzetelne. Bardzo często publikacje w „Naszej Przeszłości” były początkiem kariery pisarskiej niektórych Autorów, dzięki czemu mogli oni wejść do wielkiej rodziny historyków, udzielających się i pracujących naukowo. Czasem chodzi o osoby, które nie zajęły miejsca w uniwersyteckich katedrach i „Nasza Przeszłość” dała im szczególną okazję ogłoszenia wyników badań — często w wąskiej tylko specjalności, ale za to przyczyniając się do poznania dorobku szerzej nieznanym ludzi. Są wreszcie publikacje uznanych powszechnie autorytetów, dostrzegających istnienie „Naszej Przeszłości”. Fakt istnienia tak szerokiej proveniencji Autorów świadczy o otwartości Wydawnictwa i Jego Redaktora, a równocześnie o tolerancji dla wygłaszanych tu szczegółowych wyników, często różniących się między sobą w postępowaniu badawczym jak i w uzyskanych wynikach.

Publikowany poniżej wykaz zmarłych Autorów wraz z przypomnieniem ich publikacji na łamach „Naszej Przeszłości” nie pretenduje do rangi słownika biograficznego, wyczerpującego całość biografii, charakterystyki postaci oraz bibliografii przedmiotowej i podmiotowej. Chodzi tylko o jak najogólniejsze zaprezentowanie

ich drogi życiowej i wskazanie ich pozycji, kwalifikacji i wkładu w „Naszą Przeszość”. Wydaje się, że będzie to pożyteczne, by w miarę równomiernie ukazywać dorobek Wydawnictwa poprzez wysiłki Redaktora oraz Jego Współpracowników¹.

ARCAB Jan (1905—1975), ksiądz. Studia filozoficzno-teologiczne odbył w Seminarium Duchownym w Sandomierzu, gdzie przyjął święcenia kapłańskie w 1928 r. Następnie pracował w duszpasterstwie w diecezji sandomierskiej i łódzkiej. Na Wydziale Humanistycznym UW uzyskał magisterium, a na UJ doktorat filozofii w 1952 r. W latach 1955—72 był wykładowcą w Seminarium Duchownym w Łodzi. Główne zainteresowania badawcze A. dotyczyły osoby i twórczości Norwida². W NP opublikował:

- *Cyprian Norwid wobec Kościoła i Stolicy Apostolskiej*, T. 9: 1959, s. 369—388,
- *Motywy maryjne w poezji Norwida*, T. 13: 1961, s. 253—267,
- *O „Quidamie” Norwida*, T. 25: 1966, s. 253—276.

BARANIAK Antoni (1904—1977), arcybiskup poznański, dr prawa kan. i teologii. Członek Towarzystwa Salezjańskiego. Studia odbył na Papieskim Uniwersytecie Gregoriańskim w Rzymie, święcenia kapłańskie przyjął w 1930 r. Był długoletnim sekretarzem prymasów Hlonda i Wyszyńskiego. W 1951 r. został mianowany biskupem pomocniczym w Gnieźnie, a w 1957 r. arcybiskupem-metropolitą poznańskim. Uczestniczył we wszystkich sesjach II Soboru Watykańskiego³. W NP ukazały się:

- *Słowo wstępne* (do tomu poświęconego historii archidiec. poznańskiej) T. 30: 1969, s. 5—6,
- *List gratulacyjny z okazji 25-lecia „Naszej Przeszości”*, T. 36: 1971, s. 9—10,
- *Misja opatrnościowa kardynała Prymasa Hlonda w okresie wojny światowej 1939—1945*, T. 42: 1974, s. 169—194.

BAUTRO Eugeniusz (1891—1962), prawnik. Studia odbył na UJ, gdzie uzyskał doktorat. Pracował w sądownictwie oraz 1922—1927

¹ W przygotowaniu poniższych bigramów korzystałem z publikowanych materiałów historycznych, szczególnie w NP i PSB, w niektórych jednak wypadkach zwracałem się do kompetentnych osób, które służyły swą życzliwą pomocą. W poszczególnych przypisach wymieniam ich wszystkich, w tym zaś miejscu składam im serdeczne podziękowanie.

² Jan Arcab. *Wspomnienie pośmiertne*, „Wiadomości Diecezjalne Łódzkie” R. 49: 1975 s. 265.

³ M. Przykucki, *Z kalendarium życia i prac ...*, W: *W służbie Kościoła poznańskiego. Księga pamiątkowa na 70-lecie Urodzin ...*, Poznań—Warszawa—Lublin 1974 s. 8—39; F. Lenort, *Bibliografia prac drukowanych... (do roku 1973)*, tamże s. 40—76.

jako asystent na Wydziale Prawa UJ. Od 1935 r. był starszym asystentem przy katedrze teorii prawa i historii filozofii prawa Uniw. Jana Kazimierza we Lwowie, w 1939 r. został wykładowcą tego przedmiotu. Po zakończeniu wojny 1945/46 był zastępcą profesora na katedrze teorii prawa oraz historii filozofii prawa Uniw. Mikołaja Kopernika w Toruniu⁴. Z kręgu swych zainteresowań naukowych opublikował w NP:

- *Pogląd mistrza Wincentego Kadłubka na stosunek władzy duchownej i świeckiej*, T. 17: 1963 s. 61—76.

BAZIAK Eugeniusz (1890—1962), arcybiskup lwowski i krakowski. Studiował teologię na uniwersytecie lwowskim, święcenia kapłańskie przyjął w 1912 r., w 1921 r. uzyskał doktorat teologii. Pracował w duszpasterstwie, a od 1933 r. był biskupem pomocniczym lwowskim, po śmierci zaś arcybiskupa Twardowskiego jego następcą. Od 1951 r. był równocześnie administratorem apostolskim w Krakowie⁵. W NP został opublikowany jego:

- *List do Redakcji z okazji wznowienia wydawnictwa*, T. 5: 1957, s. 6.

BAZIELICH Wiktor (1892—1963), prawnik, historyk. Urodził się w Starym Sączu, studia odbył na Wydziale Prawa UJ, uzyskując w 1927 r. magisterium praw. Był pracownikiem Kolei Państwowych, w 1949 r. sparaliżowany, po pewnej poprawie pracował jeszcze w Wojewódzkim Archiwum w Katowicach i w Wydawnictwie „Śląsk”. Od 1951 r. nie opuszczał już mieszkania. Do końca czynny naukowo; był członkiem Związku Literatów Polskich — oddział w Katowicach, Polskiego Towarzystwa Historycznego oraz prezesem Towarzystwa Przyjaźni Polsko—Jugosłowiańskiej. Naukowo interesował się stosunkami polsko-jugosłowiańskimi w dziedzinie kultury, literaturą jugosłowiańską oraz był tłumaczem ok. 70 pozycji. Nadto był wytrawnym znawcą dziejów rodzinnego miasta oraz Podhala. Autor licznych prac naukowych, publikowanych w wielu czasopismach⁶. W NP opublikował:

- *Parafialni proboszczowie starosądeckcy*, T. 9: 1959, s. 91—155.
- *Materiały do historii szpitala, kościoła i prepozytury Sw. Krzyża w Starym Sączu*, T. 14: 1961, s. 203—247.

⁴ Na podstawie materiałów dostarczonych przez prof. Karola Górskiego.

⁵ H. Wojaśówna, *Srebrny jubileusz Księży Arcybiskupa Eugeniusza Baziaka* (z działu: Kronika), NP T. 9: 1959 s. 449—450; A. Szczyńska, *Eugeniusz Baziak — Nekrolog*, NP T. 16: 1962 s. 304—305; biogram pióra M. Rechowicza w *Enc. Katolickiej* II 127.

⁶ Na podstawie materiałów dostarczonych przez córkę doc. dr hab. Barbarę Bazieliuch.

— *Klaryski starszadeckie a sztuki piękne w XVII i XVIII wieku*, T. 25: 1966, s. 179—220.

BIEŻANOWSKI Adam (1910—1975), kapłan diecezji katowickiej. Pochodził z Jarosławia, studia teologiczne odbył w Krakowie, gdzie ukończył Śląskie Seminarium Duchowne i uzyskał magisterium teologii. Święcenia kapłańskie otrzymał w Katowicach w 1934 r. Pracował w duszpasterstwie. W latach 1945—50 był dyrektorem Diecezjalnego Związku „Caritas” w Katowicach⁷. W NP opublikował:

— *Katolicka działalność dobroczynna na terenie diecezji katowickiej w latach 1945—1950*, T. 44: 1975, s. 229—244.

BOBKOWSKA Wanda (1880—1948), historyk wychowania. Absolwentka krakowskiego Seminarium nauczycielskiego im. Preisendańza, rozpoczęła pracę jako nauczycielka, następnie studiowała na Wydziale Filozoficznym UJ, zdobywając w 1925 r. doktorat i rozpoczynając tamże pracę dydaktyczną. W 1945 r. przeprowadziła habilitację. Zainteresowania naukowe B. koncentrowały się wokół polskich wysiłków pedagogicznych końcowych lat XVIII w. i pocz. XIX w., nadto historii szkolnictwa uniwersyteckiego w Polsce⁸. W NP publikowała:

— *Losy pijarów w czasie pierwszej okupacji pruskiej 1793—1806*, T. 15: 1962, s. 257—283.

BOCHNAK Adam (1899—1974), historyk sztuki, pedagog. Studia odbył na UJ, gdzie uzyskał doktorat z filozofii w 1922 r., tamże habilitował się w 1925 r. z historii sztuki chrześcijańskiej. Kierował Instytutem i Katedrą Historii Sztuki Nowożytnej UJ. Autor ok. 220 prac, głównie z zakresu sakralnej sztuki baroku oraz średniowiecznego rzemiosła artystycznego w Polsce. Odkrył i opublikował wiele nieznanych dzieł sztuki sakralnej⁹. Opublikował na łamach NP:

— *Obraz Matki Boskiej w kościele franciszkanów w Przemyślu*, T. 7: 1958, s. 95—107.

CIESIELSKI Augustyn (1909—1968), z Zakonu Cystersów, historyk. Studia filozoficzne i teologiczne odbył na uniwersytecie w Lublanie, gdzie przyjął święcenia kapłańskie w 1933 r. W 1951 r. uzyskał doktorat z zakresu historii na UJ. Był długoletnim wykła-

⁷ Na podstawie materiałów dostarczonych przez ks. doc. dr hab. Józefa Bańkę.

⁸ J. Hulewicz, *Wanda Bobkowska (22 XI 1880—30 XI 1948)*, „Kwartalnik Hist.” R. 57: 1949 s. 337—339.

⁹ J. Kuś, *Jubileusz prof. Adama Bochnaka*, NP T. 38: 1972 s. 285—286; biogram pióra J. Samka w *Enc. Katolickiej* II 696.

dowcą i rektorem studium cysterskiego oraz opatem w Mogile i opatem-prezesem polskiej prowincji cystersów. Brał udział w obradach II Soboru Watykańskiego. Zainteresowania Naukowe C. dotyczyły głównie dziejów swego zakonu w Polsce¹⁰. W NP ukazały się:

— *Kult Matki Boskiej w Ludźmierzu i jej łaskami słynącej statuy z XV wieku*, T. 17: 1963, s. 87—102.

— *Adam Trebniec — archidiakon pomorski, opat oliwski (1616—1630)*. *Szkic biograficzny*, T. 27: 1967, s. 135—161.

CZAPLEWSKI Paweł Antoni (1877—1963), ksiądz, historyk. Studia teologiczne odbył w Pelplinie, gdzie przyjął święcenia kapłańskie w 1900 r. Całe życie pracował w duszpasterstwie, oraz — jako samouk — bardzo gorliwie na polu naukowym, wydawniczym i społecznym. Był prezesem Towarzystwa Naukowego w Toruniu, członkiem Polskiego Towarzystwa Historycznego oraz Gdańskiego Towarzystwa Naukowego. Przed wybuchem II wojny mianowany został członkiem-współpracownikiem Komisji Historycznej PAU. Zainteresowania historyczne posiadał wszechstronne: sprawy kościelne, narodowościowe, biografistyczne i toponomastyczne Prus i Pomorza¹¹. W NP zamieścił:

— *Święty Wojciech i książe pomorski wraz z żoną w legendzie „Tempore illo”*, T. 6: 1957, s. 301—309.

CZAPLICKA Mieczysława (1888—po 1966), nauczycielka. Pochodziła z Kościana, gimnazjum ukończyła w Kościerzynie. W latach 1905—1906 odbyła roczny kurs gospodarstwa domowego w Szkole Domowej Pracy Kobiety w Kuźnicach k. Zakopanego, następnie tamże 2-letnią praktykę, od r. 1908 podjęła pracę jako nauczycielka tej szkoły, w 1930—35 pełniła funkcję dyrektorki. Od 1935 r. na emeryturze¹². W NP ukazały się:

— *Moje wspomnienia. Szkoła Domowej Pracy w Zakopanem—Kuźnicach*, T. 19: 1964, s. 197—217.

DEPCZYŃSKI Wincenty (1905—1979), ksiądz, historyk. Gimnazjum rozpoczął w Krasnymstawie, w 1923 r. wstąpił do Semina-

¹⁰ Biogram pióra Z. Leszczyńskiego w *Enc. Katolickiej* III 482.

¹¹ T. Gocłowski, *Jubileusz znakomitego historyka Pomorza (z działu: Kronika)* NP T. 11: 1960 s. 468—469; E. Piśszcz, *Ks. Paweł Antoni Czaplewski (1877—1963)*, „Archiwa, Biblioteki i Muzea Kościelne” T. 9: 1964 s. 79—84; M. Jędrzejczak, *Bibliografia prac drukowanych Ks. Pawła Antoniego Czaplewskiego*, tamże s. 84—92; biogram pióra E. Piśszcza w *Enc. Katolickiej* III 753—754.

¹² Na podstawie materiałów dostarczonych przez dr Stanisława Potockiego z Biblioteki Kórnickiej.

rium Duchownego w Lublinie i tu w 1925 r. uzyskał jako ekstern świadectwo dojrzałości. Po ukończeniu studiów teologicznych otrzymał święcenia kapłańskie w 1929 r. Pracował w duszpasterstwie, w latach 1935—38 odbył studia z zakresu prawa kan. na KUL, uzyskując w 1950 r. doktorat. W l. 1951—77 był proboszczem parafii Tarnogród i zajmował się przeszłością tego regionu. Odznaczony godnością szambelana papieskiego¹³. W NP zamieścił: — *Parafia Tarnogród*, T. 37: 1972, s. 125—207.

DYGAT Jolanta (w zakonie: Anuncjata), norbertanka (1938—1970). Po uzyskaniu świadectwa dojrzałości, studiowała przez 2 lata w Akademii Rolniczej w Krakowie, następnie wstąpiła do Zakonu. Interesowała się historią swego zakonu, brała udział w 3-letnim kursie dla archiwistek i bibliotekarek zakonnych, prowadzonym przez ks. prof. Schletza.¹⁴ Pośmiertnie ukazał się jej artykuł uzupełniony przez współsiostrę A. Rybak: — *Odrodzenie klasztoru zwierzyńskiego za ksieni Doroty Kątskiej*, T. 47: 1977, s. 171—210.

FALKOWSKI Czesław (1887—1969), biskup, historyk. Urodził się w Warszawie, gdzie ukończył szkołę średnią, studia teologiczne odbył w Petersburgu i Innsbrucku, gdzie przyjął święcenia kapłańskie w 1910 r. oraz uzyskał doktorat teologii. Następnie był profesorem w Seminarium Duchownym w Petersburgu, a od 1918 r. w Lublinie. W 1921 r. przeniósł się do Wilna, gdzie był profesorem Uniwersytetu im. St. Batorego, prodziekanem, dziekanem Wydziału Teologicznego, a także rektorem Uniwersytetu. W l. 1949—1969 był ordynariuszem diecezji łomżyńskiej. Był inicjatorem wydawania Studiów Teologicznych w Wilnie, współpracował z redakcją PSB, interesował się przeszłością diecezji wileńskiej¹⁵. W NP zamieścił:

— *List z okazji wznowienia „Naszej Przeszłości”*, T. 5: 1957, s. 8.
— *Rec.: Trzy tomy „Studiów Teologicznych”* (wyd. W. Meyszto-
wicz, Rzym, T. 11—13), tamże, s. 288—293.

FOLWARSKI Henryk (1909—1948), ksiądz, historyk. Szkołę średnią oraz studia teologiczne ukończył w Łodzi, następnie odbył specjalistyczne studia na UW z historii Kościoła pod kierunkiem ks. prof. H. Likowskiego i Z. Obertyńskiego, magisterium uzyskał

¹³ F. Jakóbczyk, *Sp. Ks. Wincenty Depczyński* (1905—1979), „Wiadomości Diecezjalne Lubelskie” R. 53: 1979 s. 55—56.

¹⁴ Na podstawie materiałów dostarczonych przez m. I. Geisler, norbertankę.

¹⁵ Z. Jakubowski, *Ksiądz Biskup Czesław Falkowski, ordynariusz łomżyński* (1887—1969), NP T. 33: 1970 s. 233—246, tamże bibl. prac.

w 1933 r., doktorat, pisany o biskupie Erazmie Ciołku, w 1935 r. Był wykładowcą historii kościelnej w Seminarium Duchownym w Łodzi. Pozostawił wiele ciekawych materiałów w odpisach. Zbierał przede wszystkim materiały dotyczące opactwa kanoników regularnych w Czerwińsku¹⁶. Pośmiertnie ukazał się w NP: — *Poczet opatów klasztoru kanoników regularnych w Czerwińsku*, T. 6: 1957, s. 5—81.

GAWLIKOWSKI Alojzy (1930—1970), pijar, historyk. Studia odbył w Instytucie Teologicznym Księży Misjonarzy w Krakowie, święcenia kapłańskie przyjął w 1955 r. Następnie studiował na Wydziale Humanistycznym KUL, które ukończył zdobyciem stopnia magistra. W Zakonie przez długie lata był katechetą. Zainteresowania naukowe dotyczyły zwłaszcza historii własnego zakonu¹⁷. W NP opublikował:

— *Polska w obronie zakonu pijarów i jego Założyciela (1642—48)*, T. 15: 1962, s. 39—56.

GIERCZYŃSKI Edmund (1903—1971), ksiądz, historyk. W Gnieźnie i Poznaniu odbył studia teologiczne, zakończone przyjęciem kapłaństwa w r. 1928. Następnie pracował w duszpasterstwie. W 1934 r. zdobył we Lwowie magisterium z teologii, a w rok później w Poznaniu magisterium filozofii. Tamże w 1946 r. uzyskał doktorat filozofii z zakresu pedagogiki. Wykazywał wielkie zainteresowania artystyczne. W 1957 r. obdarzony godnością prałata¹⁸. W NP umieścił:

— *Mecenas w infule — ks. biskup Michał Kościeszka-Kosmowski (1725—1804)*, T. 14: 1961, s. 161—174.

GLEMMA Tadeusz (1895—1958), ksiądz, historyk Kościoła, profesor UJ. Po ukończeniu Seminarium Duchownego w Pelplinie, przyjął święcenia kapłańskie w 1918 r. Odbył studia w zakresie historii na UJ pod kier. ks. prof. J. Fijałka, doktorat uzyskał w 1924 r., habilitował się w 1929 r. Zaangażowany został jako pracownik naukowy i dydaktyczny UJ. Wykładał także historię Kościoła w Krakowskim Seminarium Duchownym. Jest autorem ok. 100 pozycji, dotyczących głównie Kościoła na ziemiach nadbałtyckich Polski, potem także o ziemiach małopolskich¹⁹. W NP opublikował:

¹⁶ H. Rybus, *Sp. ks. dr Henryk Folwarski*, „Wiadomości Diecezjalne Łódzkie” R. 22: 1949 s. 26—29.

¹⁷ Na podstawie materiałów dostarczonych przez J. Bubę, SchP.

¹⁸ *Wspomnienie pośmiertne o śp. Dr Edmundzie Gierczyńskim*, „Wiadomości Archidiecezji Gnieźnieńskiej” R. 27: 1972 s. 23—24.

¹⁹ A. Vetulani, *Nad trumną Ks. Profesora Tadeusza Glemmy*, NP T. 8: 1958 s. 433—434; *Nekrologia*, tamże s. 507; biogram pióra J. Mitkowskiego w PSB T. 8: 1959 s. 44—45.

- *Wizytacje diecezji krakowskiej z lat 1510—1570*, T. 1: 1946, s. 43—96.
- *Krakowski konsystorz biskupi za czasów Andrzeja Rawy Gawrońskiego*, T. 4: 1948, s. 225—242.
- *Rec.: J. Warszawski T. J. Polonica z rzymskiego Kodeksu Nowicjuszy Towarzystwa Jezusowego (1565—1586)*, Rzym 1955, T. 6: 1957, s. 398—401.
- *Rec.: R. Metz, A propos des travaux de M. Adam Vetulani*, Strasbourg 1957, T. 7: 1958, s. 342—345.
- *Rec.: Archiv für schlesische Kirchengeschichte, Bd XIII, XIV*, T. 7: 1958, s. 345—351.
- *Początki rządów biskupa Piotra Kostki i jego kapituła*, T. 8: 1958, s. 117—151.

GODLEWSKI Michał (1872—1956), arcybiskup, historyk. Gimnazjum ukończył w Warszawie, studia teologiczne w Seminarium Duchownym w Warszawie i Akademii Duchownej w Petersburgu. Świecenia kapłańskie otrzymał w 1900 r. Studiował dalej historię Kościoła we Fryburgu szwajcarskim pod kierunkiem P. Mandoneta i P. Kirscha. Od 1903 r. był profesorem Akademii Duchownej w Petersburgu. Posiadał liczne stosunki towarzyskie z arystokracją. W 1916 r. został biskupem pomocniczym łucko-żytomierskim, od 1927 r. (po rezygnacji z urzędu biskupiego) profesorem historii Kościoła na UJ, od 1931 r. członkiem PAU. Zasłużony jako wydawca źródeł, m. in. *Monumenta Ecclesiastica Petropolitana*, 5 tomów, Petersburg 1906—1913, także jako badacz początków organizacji i życia kościelnego w Rosji²⁰. W NP zamieścił:

— *Dwa pogrzeby: Augusta II i Stanisława Augusta (1733—1798—1938)*, T. 7: 1958, s. 101—128.

GOTKIEWICZ Marian (1901—1972), pedagog, historyk, krajoznawca. Związany z Krakowem: tu się urodził, ukończył szkołę podstawową i średnią, następnie w latach 1923—46 pracował jako nauczyciel w kilku krakowskich szkołach. W międzyczasie studiował geografię na UJ i w 1931 r. otrzymał stopień doktorski. Po wojnie pracował w liceum, Studium Nauczycielskim oraz Wyższej Szkole Pedagogicznej. Był członkiem Komisji Nauk Geograficznych PAN w Krakowie oraz Polskiego Towarzystwa Geograficznego. Jest autorem ok. 130 prac naukowych o szerokim wachlarzu

²⁰ F. Jop, *Przemówienie żałobne wygłoszone w bazylice wawelskiej 24 maja 1956 r. podczas pogrzebu śp. Ks. Arcybiskupa Michała Godlewskiego*, NP T. 5: 1957 s. 282—287; biogram pióra M. Żywczyńskiego w PSB T. 8: 1959 s. 181—182.

tematycznym: geografia, osadnictwo Spisza i Orawy, badania historyczno-kościelne i in.²¹. W NP ukazały się:

- *Reformacja i kontrreformacja na Spiszu*, T. 7: 1958, s. 73—94,
- *Trzy wieki kolegium podolinieckiego (1642—1942)*, T. 15: 1962, s. 83—113,
- *Polacy w Kapitulie Spiskiej*, T. 36: 1971, s. 135—148.

GÓRSKI Tadeusz (1927—1979), dziennikarz, redaktor. Odbył studia prawnicze na UJ, gdzie uzyskał stopień magistra. Związany pracą dziennikarską i społeczną z Krakowem i redakcją „Słowa Powszechnego”. Pisywał wiele artykułów w różnych czasopismach katolickich. Był radnym Rady Narodowej m. Krakowa²². W NP opublikował:

- *Spoleczne i artystyczne zainteresowania ks. Alfonsa Schletza*, T. 50: 1978, s. 95—107.

GUSTAW Romuald (1911—1976), z zakonu OO. Bernardynów, historyk, bibliograf. Studia odbył na Uniwersytecie we Lwowie, tamże otrzymał święcenia kapłańskie w 1936 r. Doktorat teologii uzyskał w 1947 r. na KUL i od 1950 r. był dyrektorem Biblioteki Uniwersyteckiej KUL, prowadząc również zajęcia dydaktyczne w Wydziale Teologicznym tegoż Uniwersytetu. Habilitował się w 1965 r. Zainteresowania naukowe G-a koncentrowały się na zagadnieniach bibliotekoznawstwa, hagiografii i metodologii²³. W NP ukazała się:

- *Rec.: A. Górski Angela Truszkowska i Zgromadzenie SS. Felicjanek na tle myśli religijnej w Polsce XIX wieku*, Poznań 1959, T. 10: 1959, s. 463—469.

HAHN Wiktor (1871—1959), historyk literatury, bibliograf. We Lwowie ukończył Wydział Filozoficzny na uniwersytecie, uzyskując w 1895 r. doktorat, habilitację tamże w 1907 r. W 1917 r. został profesorem nadzwyczajnym. W latach 1921—1939 był kierownikiem katedry literatury polskiej na KUL. W 1945 r. przeniósł się do Krakowa, następnie do Warszawy, gdzie w 1957 r. został profesorem zwyczajnym. Posiadał szerokie zainteresowania naukowe, od filologii klasycznej, przez historię literatury polskiej, historię teatru i dramatu w Polsce po bibliografię²⁴. W NP zamieścił:

— *Pijarski teatr szkolny*, T. 15: 1962, s. 199—215.

²¹ A. Błachut OFM, *Dr Marian Gotkiewicz (1901—1972)*, NP T. 38: 1972 s. 278—281.

²² Na podstawie materiałów dostarczonych przez red. K. Kanię.

²³ W. Nowodworski, *O. Romuald Gustaw, dyrektor Biblioteki Uniwersyteckiej KUL, „Archiwa, Biblioteki i Muzea Kościelne” T. 23: 1971 s. 3—6; J. Styk, Bibliografia prac... tamże s. 7—10.*

²⁴ *Nekrolog w NP T. 11: 1960 s. 466—467; biogram pióra W. Suchodolskiego w PSB T. 9: 1960—61 s. 235—236.*

HAIN Stefan (1903—1979), ksiądz, historyk Kościoła. Gimnazjum ukończył w Gnieźnie, święcenia kapłańskie otrzymał w Poznaniu w 1929 r. Pracował w duszpasterstwie. Odbył następnie studia specjalistyczne w zakresie historii w Warszawie, zdobywając pod kierunkiem ks. H. Likowskiego magisterium teologii w 1932 r., doktorat zaś w 1939 r. Od 1933 r. był dyrektorem Archiwum i Muzeum Archidiecezjalnego w Poznaniu. Od 1947 r. wykładał historię sztuki i budownictwo sakralne w Seminarium Duchownym w Poznaniu, od 1971 r. nadto i historię Kościoła. Obdarzony godnością prałata. Prace badawcze prowadził w zakresie przeszłości biskupstwa poznańskiego²⁵. Zamieścił w NP:

— *Powstanie biskupstwa poznańskiego*, T. 30: 1968, s. 19—42.

HARTLEB Kazimierz (1886—1951), historyk kultury. Studia średnie i uniwersyteckie odbył we Lwowie, studiując pod kierunkiem profesorów T. Wojciechowskiego, S. Zakrzewskiego i L. Finckla. W 1909 r. zdobył doktorat, następnie pracował w wielu bibliotekach. Zajął się historią książki, dziejami drukarstwa w Polsce oraz inkunabułami. Habilitował się w 1920 r. z dziejów kultury w Polsce. Był profesorem Uniwersytetu Jana Kazimierza, członkiem PAU, od 1945 r. profesor Uniwersytetu M. Kopernika w Toruniu²⁶. Opublikował w NP:

— „*Dla pomnożenia chwały Bożej*” — *Jagiellowe i Jadwigi fundacje i darowizny na rzecz Kościoła w Koronie i Litwie*, T. 1: 1946, s. 5—42.

JOP Franciszek (1897—1976), biskup, kanonista. Studiował w Sandomierzu, gdzie przyjął święcenia kapłańskie w 1920 r., następnie w Papieskim Uniwersytecie Gregoriańskim w Rzymie prawo kan., które ukończył zdobyciem doktoratu. Był pracownikiem Kurii w Sandomierzu oraz wykładowcą prawa kan. w miejscowym Seminarium. W 1946 r. mianowany został biskupem pomocniczym sandomierskim, w l. 1952—56 pełnił funkcję wikariusza kapitulnego w Krakowie, od 1956 r. był biskupem w Opolu. Brał udział we wszystkich sesjach II Soboru Watykańskiego²⁷. W NP zamieścił:

— *Przemówienie żałobne wygłoszone w bazylice wawelskiej dnia 24 maja 1956 roku podczas pogrzebu śp. ks. arcybiskupa Michała Godlewskiego*, T. 5: 1957, s. 282—287.

²⁵ M. Banaszak, *Ks. Stefan Hain (1903—1979)*, „Miesięcznik Kościelny Archidiecezji Poznańskiej” T. 31: 1980 s. 89—90.

²⁶ Biogram pióra B. Włodarskiego w PSB T. 9: 1960—61 s. 297.

²⁷ W. Wójcik, *Działalność biskupa Franciszka Jopa w Sandomierzu (1922—1952)*, „Studia teologiczno-historyczne Śląska Opolskiego” VI: 1978 s. 25—33; J. Kuś, *Biskup Franciszek Jop jako wikariusz kapitulny w Krakowie (1952—1958)*, tamże s. 34—44; H. J. Sobeczko,

KAPISZEWSKI Henryk (1889—1964), prawnik, historyk. Gimnazjum humanistyczne kończył w Brzozowie w 1918 r., studia wyższe odbył na Wydziale Prawa UJ zakończone zdobyciem magisterium w 1925 r. Również ukończył Szkołę Nauk Politycznych przy tymże Wydziale w 1924 r. W l. 1923—26 pracował w Konsulacie Generalnym w Pradze, potem w Urzędzie Wojewódzkim w Katowicach, był także aktywnym działaczem harcerskim. W czasie wojny przebywał we Francji i W. Brytanii. Od 1947 r. na stałe osiadł w Krakowie, pracując w Towarzystwie Domów Prewentoriów Dziecięcych oraz w Wojewódzkim Archiwum. Zainteresowany badaniami nad średniowieczną Polską oraz stosunkami Polski z południowymi sąsiadami, zasłużony w badaniach nad św. Świeradem²⁸. W NP ukazały się:

— *Droga św. Wojciecha z Saksonii do Polski wiodła przez Pannonię*, T. 6: 1957, s. 289—299,

— *Tysiąclecie eremity polskiego. Świrad nad Dunajcem*, T. 8: 1958, s. 45—81,

— *Eremita Świrad w Panonii*, T. 10: 1959, s. 17—69,

— *Cztery źródła do żywota św. Świrada*, T. 19: 1964, s. 5—31.

— *Eremita Świrad na ziemi rodzinnej*, T. 23: 1966, s. 65—103.

— *Działalność misyjna Polski pierwszych Piastów na ziemiach przykarpackich na przełomie X i XI wieku*, T. 33: 1970, s. 5—34.

KARASIEWICZ Władysław (1891—1969), ksiądz, historyk Kościoła. Pochodził z Tucholi, gimnazjum ukończył w Świeciu nad Wisłą w 1913 r., następnie podjął studia na UJ, przerwane wybuchem I wojny, po jej zakończeniu odbył studia w Seminarium Duchownym w Poznaniu i otrzymał święcenia kapłańskie w 1922 r. Pracował w szkolnictwie średnim w Wągrowcu, Wolsztynie i Poznaniu. W 1964 r. został mianowany kanonikiem hon. kapituły kolegiackiej w Poznaniu. Jest autorem ok. 20 prac²⁹. W NP opublikował:

— *Rec.: T. Silnicki, K. Gołąb, Arcybiskup Jakub Swinka i jego epoka*, Warszawa 1956, T. 7: 1958, s. 319—323,

— *Paweł z Przemankowa biskup krakowski 1266—1292*, T. 9: 1959, s. 157—247,

— *W sprawie biskupa krakowskiego Jana Muskaty*, T. 10: 1959, s. 473—479,

— *Ksiądz Patron Piotr Wawrzyniak jako kapłan (30 I 1849—9 XI 1910)*, T. 30: 1969, s. 211—222.

Życie i działalność biskupa Franciszka Jopa w Opolu (1956—1976), tamże s. 45—88, także bibliografia prac.

²⁸ Biogram pióra S. Broniewskiego w PSB T. 11: 1964 s. 629—630.

²⁹ K. Karłowski, *Śp. Ks. Władysław Karasiewicz*, „Miesięcznik Kościelny Archidiecezji Poznańskiej” R. 21: 1970 s. 140—141.

KIELAR Paweł (1912—1972), dominikanin. Studia odbył we Lwowie i Warszawie w Instytucie OO. Dominikanów. Świecenia kapłańskie przyjął w Warszawie w 1938 r. Stopień magistra filozofii uzyskał na UJ w 1952 r., promocję doktorską na KUL pod kierunkiem ks. prof. M. Żywczyńskiego w 1953 r. Prowadził wykłady w Studium Generalnym OO. Dominikanów w Krakowie z historii Kościoła i własnego Zakonu. W 1963—69 pełnił obowiązki wicerektora Studium Generalnego. Głównym przedmiotem zainteresowania K-a była historia zakonu dominikańskiego w Polsce³⁰. W NP opublikował:

— *Początki Zakonu Dominikańskiego w Polsce*, T. 39: 1973, s. 17—102.

KIELTYKA Stanisław (1914—1977), cysters. Po ukończeniu gimnazjum OO. Pijarów w Krakowie w 1935 r. wstąpił do nowicjatu cystersów w Szczyrzycu. Studia odbył w Instytucie Teologicznym Księży Misjonarzy w Krakowie oraz na Wydziale Teologicznym UJ. Świecenia kapłańskie otrzymał w 1940 r. Po wojnie pracował w Jędrzejowie. Doktorat uzyskał w 1952 r. na UJ. W latach 1953—71 był opatem w Szczyrzycu. Znany i ceniony jako kaznodzieja. W NP opublikował:

— *Bł. Wincenty Kadłubek (ok. 1150—1223)*, T. 16: 1962, s. 153—212.

KOMINEK Bolesław (1903—1974), kardynał, arcybiskup-metropolita wrocławski. Pochodził z Radlina w diecezji katowickiej, święcenia otrzymał w 1927 r. Następnie studiował w Instytucie Katolickim w Paryżu. W 1930 r. uzyskał doktorat filozofii na UJ pod kierunkiem ks. prof. K. Michalskiego. Pracował w administracji diecezjalnej w Katowicach, w latach 1945—51 był administratorem apostolskim w Opolu, od 1956 r. biskupem we Wrocławiu, gdzie w 1972 r. został metropolitą, a w 1973 r. kardynałem³¹. W NP zamieścił:

— *Na pierwsze XX-lecie polskich Ziem Zachodnich*, T. 22: 1965, s. 5—9.

— *List gratulacyjny (Na 25-lecie NP)*, T. 36: 1971, s. 10—12.

KONOPCZYŃSKI Władysław (1880—1952), historyk, profesor UJ. Pochodził z Warszawy, gdzie ukończył gimnazjum oraz studia na Wydziale Prawa i uzyskał w 1904 r. stopień kandydata nauk prawnych i politycznych, w 1908 r. zaś doktorat filozofii pod kie-

³⁰ Na podstawie materiałów dostarczonych przez o. Zygmunta Mazura OP.

³¹ K. Kosyrczyk, *Od radlińskiego Adwentu do wrocławskiej Septuagesimy. Szkic biograficzny*, W: *Verbum Crucis. Kardynałowi Bolesławowi Kominkowi w hołdzie*, Wrocław 1974 s. 287—304; tamże bibl. prac s. 305—317.

runkiem Sz. Askenazego. Habilitację przeprowadził na UJ u W. Tokarza. W 1928 r. wybrany został posłem na Sejm. Po habilitacji związał się z Krakowem i UJ. Był dziekanem Wydziału Filozoficznego 1938/39. W czasie wojny zaangażował się w tajne nauczanie. Był incjatorem wydawania Polskiego Słownika Biograficznego, prezesem Polskiego Towarzystwa Historycznego. Pozostawił bogatą spuściznę pisarską oraz rękopiśmienną. Był przede wszystkim historykiem XVI—XVIII wieku, znawcą dziejów parlamentaryzmu polskiego³². W NP ukazało się pośmiertnie:

— *Promieniowanie myśli politycznej ks. Konarskiego*, T. 15: 1962, s. 115—136.

KOREWA Jan (1920—1976), jezuita, historyk. Pochodził z Warszawy. Tutaj po ukończeniu gimnazjum studiował w szkole inżynierskiej Wawelberga, po wojnie studiował filozofię u OO. Jezuitów w Nowym Sączu, później w Krakowie; w l. 1945—48 studiował historię na Uniwersytecie Poznańskim, 1951—55 teologię w Warszawie. Świecenia kapłańskie otrzymał w 1963 r. Doktorat uzyskał z historii Kościoła, pracował w Warszawie jako pisarz i wykładowca na „Bobolanum”. Szczególnie interesował się dziejami własnego zakonu w Polsce i z tej dziedziny opublikował kilka prac³³. W NP zamieścił:

— *Sprowadzenie jezuitów do Polski*, T. 20: 1964, s. 13—49.

KOWALSKI KAZIMIERZ (1896—1972), biskup, filozof. Pochodził z diecezji gnieźnieńskiej, gdzie ukończył Seminarium Duchowne i przyjął święcenia kapłańskie w 1922 r. Magisterium teologii uzyskał w Strassburgu w 1922 r., dalej studiował w Louvain pod kierunkiem kard. D. Merciera. Doktorat filozofii uzyskał na „Angelicum” w Rzymie. Był wykładowcą w Seminarium Duchownym w Poznaniu i na Wydziale Humanistycznym tamtejszego Uniwersytetu. W 1930 r. przeprowadził habilitację na UJ u ks. prof. K. Michalskiego. Od 1946 r. był biskupem chełmińskim³⁴. W NP ukazał się jego:

— *List gratulacyjny (na 25-lecie NP)*, T. 36: 1971, s. 14—16.

KRYSZAK Franciszek (1913—1970), ksiądz. Studia teologiczne odbył w Poznaniu i Gnieźnie, gdzie przyjął święcenia w 1937 r. Pracował w duszpasterstwie oraz licznych instytucjach diecezjalnych

³² Biogram pióra E. Rostworowskiego w PSB T. 13: 1967—1968 s. 556—561.

³³ Na podstawie materiałów dostarczonych przez o. F. Paluszkiewicza TJ.

³⁴ W. Eborowicz, *Ks. biskup Kazimierz Józef Kowalski*, NP T. 34: 1971 s. 7—20; tamże bibl. prac w opr. W. Eborowicza i Z. Hrapkowicza, s. 21—57.

w Gnieźnie (m. in. w Sądzie Duchownym, w komisji d.s. budownictwa sakralnego, wykładowca w Seminarium Duchownym). Był kanonikiem kapituły kolegiackiej św. Jerzego w Gnieźnie. Zainteresowany był przeszłością kościoła gnieźnieńskiego. Zaznaczył się także twórczością w dziedzinie homiletyki — wydał drukiem wiele serii kazań i czytanek³⁵. W NP opublikował:
— *Kapituła kolegiacka św. Jerzego na zamku gnieźnieńskim*, T. 24: 1966, s. 127—133.

KWOLEK Jan (1885—1958), ksiądz, archiwista i historyk. Gimnazjum ukończył w Rzeszowie, studia odbył na Uniwersytecie Jana Kazimierza we Lwowie, następnie wstąpił do Seminarium Duchownego w Przemyślu i tu w 1910 r. przyjął święcenia kapłańskie. Następnie studiował na Gregorianum w Rzymie i ukończył je zdobywaniem doktoratu prawa kan. W l. 1918—1958 był profesorem Seminarium Przemyskiego oraz pracownikiem miejscowej Kurii i Sądu Duchownego. Od 1918 r. opiekował się archiwum diecezjalnym, był nawet 1927—55 jego dyrektorem. Zajmował się tematyką archiwalną, zagadnieniami prawa Kościoła wschodniego, współpracował z redakcją PSB. Był kanonikiem katedralnym w Przemyślu i szambelanem papieskim³⁶. W NP pośmiertnie ukazały się:
— *Początki biskupstwa przemyskiego*, T. 43: 1975, s. 7—25,
— „Przyjaciel Chrześcijańskiej Prawdy”. *Szkic monograficzny pierwszego polskiego czasopisma teologicznego*, tamże, s. 201—236.

LEHR-SPLAWIŃSKI Tadeusz (1891—1965), językoznawca. Szkołę średnią (Gimn. inm. J. Sobieskiego) ukończył w Krakowie, na UJ studiował filologię słowiańską i językoznawstwo indoeuropejskie. W 1913 r. uzyskał doktorat filozofii, w 1918 r. habilitację na podstawie pracy „Ze studiów nad akcentem słowiańskim”. Od 1918 r. prowadził wykłady w Uniwersytecie Poznańskim, od 1922 r. we Lwowie, od 1929 r. na UJ. Tu był dziekanem Wydziału Filozoficznego, a 1938—46 rektorem. Czynny był w organizacjach naukowych w kraju i za granicą. Badacz słownictwa, etymologii, onomastyki. Szczególnie zainteresowany kulturą Słowian³⁷. W NP zamieścił:
— *Nowa faza dyskusji o zagadnieniu liturgii słowiańskiej w dawnej Polsce*, T. 7: 1958, s. 235—256.

³⁵ K. Stelmaczyk, *Wspomnienie pośmiertne o śp. Ks. kanoniku Doktorze Franciszku Kryszaku*, „Wiadomości Archidiecezji Gnieźnieńskiej” R. 25: 1970 s. 268—270.

³⁶ Biogram pióra F. Persowskiego w PSB T. 16: 1971 s. 387—388.

³⁷ *Jubileusz profesora Lehr-Splawińskiego*, NP T. 15: 1962 s. 306—307; biogram pióra S. Urbanczyka w PSB T. 17: 1972 s. 6—8.

LENCZOWSKI Franciszek (1895—1980), historyk. Pochodził z Żywiecczyny, gimnazjum ukończył w Wadowicach. Studia historyczne odbył na UJ i tu uzyskał w 1926 r. doktorat filozofii, następnie pracował w szkolnictwie gimnazjalnym, m. in. jako dyrektor klasycznego gimnazjum w Chorzowie. W okresie II wojny organizował polskie szkolnictwo na terenie W. Brytanii. Po powrocie do kraju w 1947 r. zajął się pracą naukową. Interesował się historią Małopolski i Śląska w okresie średniowiecza. Był członkiem Komisji Nauk Historycznych PAN — Oddział w Krakowie, Polskiego Towarzystwa Historycznego, Towarzystwa Miłośników Ziemi Żywieckiej. Odznaczony Orderem św. Grzegorza W., Krzyżem Walecznych, Krzyżem Zasługi³⁸. W NP wydrukował:

— *Zarys dziejów klasztoru cystersów w Kamieńcu Żąbkowickim na Śląsku w wiekach średnich*, T. 19: 1964, s. 61—103,

— *Kościół polski obrońcą ducha narodowego na Śląsku w wiekach średnich*, T. 25: 1966, s. 69—81,

— *Szkolnictwo polskie na obczyźnie w czasie drugiej wojny (zarys)*, T. 27: 1967, s. 235—258,

— *Przekazy kroniki Andrzeja Komonieckiego o kościołach w Żywiecu i jego okręgu*, T. 38: 1972, s. 93—119,

— *O kościołach i parafiach w Stryżawie i Zakrzowie w diecezji krakowskiej*, T. 45: 1976, s. 191—233,

— *Wśród śląskich klasztorów cysterskich. Fundacja w Krzeszowie i jej początki*, T. 52: 1979, s. 49—58.

LOREK Jan Kanty (1886—1967), biskup. Pochodził ze Śląska, wstąpił do Zgromadzenia Księża Misjonarzy w Krakowie. Tu odbył studia teologiczne i w 1911 r. przyjął święcenia kapłańskie. Pracował w duszpasterstwie, brał udział w akcji plebiscytowej na Śląsku (1920—21). W 1936 r. został administratorem ap. diecezji sandomierskiej, w 1946 — jej ordynariuszem³⁹. W NP został opublikowany autorstwa L-a:

— *List pasterski Episkopatu Polski na 300-lecie śmierci św. Wincentego à Paulo, patrona dzieł dobroczynnych — 22 VI 1960*, także tłum. fr., T. 12: 1960, s. 11—24.

LOPUSZAŃSKI Bolesław (1927—1978), historyk. Studia historyczne ukończył na UJ w 1951 r. zdobyciem magisterium. Doktorat uzyskał w Wyższej Szkole Pedagogicznej w Krakowie w 1968 r. Aż do śmierci pracował w Muzeum Etnograficznym w Krakowie jako archiwista i kustosz. Przez wiele lat współpracował z PSB. Jego

³⁸ Autobiograficzne dane podał w artykule *O kościołach i parafiach w Stryżawie i Zakrzowie w diecezji krakowskiej*, NP T. 45: 1976 s. 232—233.

³⁹ Biogram pióra A. Schletza w PSB T. 17: 1972 s. 547—548.

badania naukowe koncentrowały się wokół dziejów Galicji w XIX w., głównie problematyki polityczno-społecznej i biografistyki. Jest autorem wielu prac z tej dziedziny oraz wydawcą źródeł historycznych⁴⁰. W NP zamieścił:

— *Udział księży diecezji przemyskiej w konspiracjach galicyjskich w latach 1831—1846*, T. 43: 1975, s. 171—199.

MICHALSKI Karol (1881—1965), ze Zgromadzenia Księża Misjonarzy. Pochodził ze Śląska, w 1898 r. wstąpił do Zgromadzenia, świadectwo dojrzałości otrzymał w 1902 r. w Krakowie, a święcenia kapłańskie w 1906 r. Doktorat teologii w zakresie dogmatyki uzyskał w 1910 r. Bywał w celach naukowych w Rzymie i Paryżu. Z zamiłowania muzyk, przez długie lata był profesorem dogmatyki w Instytucie Teologicznym Księża Misjonarzy⁴¹. W NP opublikował:

— *Rec.: Ks. J. Siedlecki, Spiewnik kościelny*, Opole 1959, T. 14: 1961, s. 287—292.

MICHALSKI Konstanty (1879—1947), ze Zgromadzenia Księża Misjonarzy, historyk filozofii, profesor i rektor UJ. Pochodził ze Śląska, gimnazjum ukończył u Ks. Misjonarzy w Krakowie a studia teologiczne w Instytucie Teologicznym tegoż Zgromadzenia. Święcenia kapłańskie przyjął w 1903 r. Następnie pracował w duszpasterstwie, kontynuując równocześnie studia na UJ, a w latach 1909—1911 w Louvain, gdzie w 1911 r. uzyskał doktorat filozofii. Habilitował się na UJ w 1918 r., w 1921 r. został profesorem zwyczajnym, był 4-krotnym dziekanem Wydziału, a 1931—32 rektorem UJ. Jest autorem ok. 160 publikacji, głównie z zakresu historii filozofii średniowiecznej, zajął się też osobą Adama Chmielowskiego — brata Alberta⁴². W NP napisał:

— *Data urodzin Brata Alberta (Adama Chmielowskiego)*, T. 3: 1947, s. 213—222.

MITKOWSKI Józef (1911—1980), historyk. Studiował historię na UJ, doktorat uzyskał u prof. W. Semkowicza, w 1955 r. otrzymał tytuł docenta, w 1971 r. profesora nadzwyczajnego UJ. Zainteresowania naukowe oraz działalność dydaktyczna koncentrowała się wokół nauk pomocniczych historii (głównie dyplomatyka i geogra-

⁴⁰ M. Tyrowicz, *Bolesław Łopuszański (12 I 1927—15 IV 1978)*, „Studia Hist.” R. 21: 1978 z. 4 s. 682—683.

⁴¹ Na podstawie materiałów ks. A. Schletza.

⁴² K. Lewicki — *Nekrolog*, NP T. 4: 1948 s. 373—375; A. Schletz, *Wybitniejsi misjonarze-Słazacy*, NP T. 44: 1975 s. 294—300; biogram pióra A. Przymusiały w PSB T. 20: 1975 s. 592—595.

fia historyczna) oraz historii społeczno-gospodarczej i historii ziem zachodnich Polski⁴³. W NP ukazała się:

— *Rec.: Cz. Baran, Sprawy narodowościowe u franciszkanów śląskich w XIII wieku*, Warszawa 1954, T. 6: 1957, s. 391—398.

MORAWSKI Krzysztof (1903—1981), ekonomista, działacz społeczny. Był magistrem ekonomii, pracował przez wiele lat jako współzałożyciel, potem skarbnik i członek Zarządu Klubu Inteligencji Katolickiej w Warszawie oraz współtwórca CWU „Libella”⁴⁴. Z kręgu swych zainteresowań historycznych opublikował:

— *Arcybiskup Piotr Mańkowski (1866—1933)*, T. 25: 1966, s. 233—252.

NIEWIERO FLORIAN (1896—1976), ksiądz, historyk. Wykształcenie średnie oraz studia wyższe ukończył w Wilnie. W 1920 r. przyjął święcenia kapłańskie. W 1924 r. skierowany został na studia do Fryburga Szwajcarskiego. Kończył studia na Uniwersytecie Stefana Batorego w Wilnie i uzyskał stopnie licencjata teologii i magistra filozofii w zakresie historii kultury i pedagogiki. Napisał pracę doktorską o misjach franciszkańskich na Litwie, której nie obronił. Pracował w szkolnictwie, w pracy parafialnej i katechetycznej. Od 1946 r. przebywał w diecezji olsztyńskiej, lubelskiej, gnieźnieńskiej i ponownie olsztyńskiej (17 lat w Kętrzynie)⁴⁵. W NP opublikował:

— *Dzieje kultu św. Kazimierza w kraju i za granicą*, T. 33: 1970, s. 61—124.

NOWACKI Józef (1893—1964), ksiądz archidiecezji poznańskiej, historyk, archiwista. Świadectwo dojrzałości uzyskał w Chełmnie, studia teologiczne odbył w Poznaniu i Gnieźnie, święcenia kapłańskie przyjął w 1917 r. Po święceniach przebywał na studiach w Münster z historii Kościoła i filologii klasycznej, które kontynuował na Uniwersytecie Poznańskim. Doktorat teologii uzyskał na Uniwersytecie Jana Kazimierza we Lwowie w 1926 r. i rozpoczął pracę w Seminarium Duchownym w Poznaniu i Gnieźnie, od 1933 r. był dyrektorem Archiwum i Biblioteki Archidiecezjalnej w Poznaniu. W 1928 r. przeprowadził we Lwowie habilitację. Zainteresowania naukowe dotyczyły przede wszystkim dziejów Kościoła w Wielkopolsce, których najpełniejszą formę stanowią 2 to-

⁴³ M. Plezia, *Wspomnienie o prof. Józefie Mitkowskim*, „Tygodnik Powszechny” R. 34: 1980 nr 30 s. 4.

⁴⁴ Na podstawie materiałów dostarczonych przez dr P. Niteckiego.

⁴⁵ Na podstawie materiałów dostarczonych przez bpa J. Obląka.

my dziejów Archidiecezji Poznańskiej (3 się nie ukazał). Był kanonikiem kapituły katedralnej w Poznaniu⁴⁶. W NP zamieścił:

— *Nieznane dokumenty z XIII w. (dotycz. spraw gospodarczych)*, T. 4: 1948, s. 279—294.

OBERTYŃSKI Zdzisław (1894—1978), ksiądz, historyk. Po studiach średnich we Lwowie i w Karlsburgu k. Wiednia, studiował prawo na uniwersytecie w Wiedniu, przerwane przed I wojną, a następnie odbył studia w Seminarium Duchownym we Lwowie i tu przyjął święcenia kapłańskie w 1922 r. Pracował następnie w duszpasterstwie, kontynuując równocześnie studia na uniwersytecie, gdzie habilitował się w 1930 r. Od 1932 r. pracował na Uniwersytecie Warszawskim. Po powrocie do kraju w 1947 r. podjął zajęcia dydaktyczne na UW, prowadzone dalej na ATK w Warszawie. Zainteresowania w zakresie historii sztuki kościelnej i archeologii (z tego uzyskał doktorat), w powiązaniu z historią prądów umysłowych wraz z badaniami nad dziejami liturgii i źródłami do liturgii, towarzyszyły O-emu przez całe życie. Z tej głównie dziedziny opublikował blisko 100 pozycji naukowych. Był także znawcą dziejów Ormian w Polsce⁴⁷. W NP zamieścił:

— O. Włodzimierz Ledóchowski. *Na marginesie pierwszego życiorysu 26-go generała Tow. Jezusowego*, T. 4: 1948, s. 341—350,

— *Rec.: A. Schletz, L'Activite culturelle des Prêtres de la Mission en Pologne (1651—1864)*, Paris 1954, T. 5: 1957, s. 305—309,

— *Rec.: M. Winowska, Frère Albert en la face aux outrages*, Paris 1953, Tamże, s. 324—332.

PADACZ Władysław (1900—1974), ksiądz, kanonista. Świadcetwo dojrzałości uzyskał w Warszawie w 1920 r., następnie studiował na Wydziale Prawa UW, po czym wstąpił do Seminarium Duchownego. W 1926 r. został wysłany do Rzymu na „Gregorianum” i tu zdobył w 1929 r. doktorat prawa kan. Przedtem w 1927 r. przyjął święcenia kapłańskie. Od 1934 r. uzupełniał studia w Dijon i Monachium. W okresie II wojny był kapelanem wojskowym. Do kraju powrócił w 1947 r. i podjął prowadzone już przed wojną wykłady w Seminarium Duchownym. W 1952 r. został kapelanem Prymasa Kard. S. Wyszyńskiego. Był również oficjałem Sądu Duchownego, kanonikiem kapituły metropolitalnej w Warszawie. Pisał wiele z dziedziny kanonistyki, historii prawa oraz na różne aktualne tematy (m. in. alkoholizmu)⁴⁸. W NP zamieścił:

⁴⁶ Biogram pióra M. Banaszaka w PSB T. 23: 1978 s. 245—246.

⁴⁷ F. Stopniak, *Ks. prof. dr Zdzisław Obertyński (1894—1978)*, „Studia Theologica Varsaviensia” T. 17: 1979 nr 1 s. 5—14.

⁴⁸ Biogram pióra E. Muszalskiego w PSB T. 24: 1979 s. 789—791.

— *Powojenne synody diecezjalne (1948—1955)*, T. 8: 1958, s. 329—354.

— *Bibliografia prac ks. kardynała Stefana Wyszyńskiego za lata 1958—1970*, T. 35: 1971, w. 7—46.

PETRANI Aleksy (1900—1977), ksiądz, kanonista. Gimnazjum ukończył w Petersburgu, tamże odbywał studia seminaryjne, uzupełnione w Warszawie i Innsbrucku. Święcenia kapłańskie przyjął w 1926 r. w Innsbrucku i w tymże roku zdobył tam doktorat teologii. Następnie studiował prawo kan. w Instytucie Katolickim w Paryżu i Papieskim Instytucie Prawa Kanonicznego w Rzymie, gdzie zdobył doktorat. Następnie był wykładowcą prawa w Seminarium Duchownym w Pińsku w latach 1931—39. Po wojnie podjął zajęcia dydaktyczne na KUL, gdzie otrzymał w 1949 r. tytuł profesora nadzwyczajnego, a w 1966 r. zwyczajnego. Jest promotorem 108 prac dyplomowych, w tym 43 doktorskich. Dorobek naukowy obejmuje ok. 150 publikacji, dotyczących problematyki prawno-liturgicznej Kościołów wschodnich, nauczania prawa kan. oraz zagadnień kościelnego prawa powszechnego⁴⁹. W NP opublikował:

— *Rec.: H. Wyczawski, Błogosławiony Jan z Dukli. Życie i cześć pośmiertna*, Kraków 1957, T. 8: 1958 s. 487—497.

— *W 80-lecie urodzin ks. profesora dra Kamila Kantaka*, T. 16: 1962, s. 283—294.

— *O wywiezieniu biskupa Konstantego Ireneusza Łubieńskiego z Sejn w 1869 roku*, T. 27: 1967, s. 215—233.

— *Rec.: La correspondance des papes et empereurs de Russie (1814—1878). Selon les documents authentiques*, wyd. Z. Olszamska-Skowrońska, Roma 1970, T. 34: 1971, s. 227—230.

— *Kasata klasztoru SS. Felicjanek w Warszawie w 1864 r. w świetle źródeł rosyjskich*, T. 35: 1971, s. 153—162,

— *Ks. Kazimierz Bukraba — biskup ordynariusz piński (1885—1946)*, T. 37: 1972, s. 209—242,

— *Kilka uwag na marginesie pracy s. Karoliny Kasperkiewicz pt. Sługa Boży Józef S. Pelczar biskup przemyski obrz. łac. Szkic biograficzny*, Rzym 1972, Polem.: T. 43: 1975, s. 284—300,

— *W odpowiedzi Księdzu Profesorowi dr Julianowi Atamanowi*, Polem.: tamże, s. 275—284.

POCIECHA Władysław (1893—1958), bibliotekarz, historyk. Związany całym życiem z Krakowem. Tu odbywał studia z historii na UJ pod kierunkiem W. Sobieskiego, O. Haleckiego, S. Kościalkowskiego. W 1922 r. uzyskał doktorat filozofii. Od tego czasu pracował w Bibliotece Jagiellońskiej. Był wybitnym znawcą renesansu

⁴⁹ Biogram pióra Z. Zielińskiego w PSB T. 25: 1980 s. 680—681.

i czasów Zygmunta Starego. Wydawca *Acta Tomiciana*. W 1957 r. został profesorem nadzwyczajnym⁵⁰. W NP zamieścił:
— *Arcybiskup gnieźnieński Mikołaj Dzierżgowski, prymas Polski* (ok. 1490—1559). *Zarys biograficzny*, T. 2: 1947, s. 37—102.

POHOSKA Hanna (1895—1953), historyk pedagogiki. Była córką pisarki i działaczki Izy Moszczeńskiej, związana całym życiem z warszawskim środowiskiem naukowym. Na miejscowym uniwersytecie uczęszczała na seminarium prof. M. Handelsmanna i tu specjalizowała się w dziedzinie historii polskiej oświaty i szkolnictwa. Była docentem UW od 1934 r. Jest autorką wielu prac naukowych poświęconych przede wszystkim Komisji Edukacji Narodowej⁵¹. W NP pośmiertnie zamieszczono:
— *Pijarzy wizytatorami Komisji Edukacji Narodowej*, T. 15: 1962, s. 285—296.

POPLATEK Jan (1903—1955), jezuita, historyk. Pochodził z okolic Stanisławowa, gdzie rozpoczął gimnazjum. Wstąpił do jezuitów w Starej Wsi, świadectwo dojrzałości otrzymał w Chyrowie w 1923 r. Studia filozoficzne odbywał w Nowym Sączu i Wilnie i tu w 1930 r. uzyskał magisterium historii. Świecenia kapłańskie przyjął w 1935 r. w Lublinie. W 1936 r. obronił pracę doktorską we Lwowie na podstawie „Żywotu bł. Andrzeja Boboli” pisanej pod kierunkiem prof. T. Modelskiego. W 1945 r. przybył do Krakowa. Przedmiotem badań naukowych P-a była przeszłość własnego zakonu w Polsce⁵². W NP zamieścił:

— *Rec.: Polski Słownik Biograficzny zesz. 25—26, 1946, T. 3: 1947, s. 265—269,*

— *Ks. Sebastian Alojzy Sierakowski 1743—1824. Zarys biograficzny*, T. 4: 1948, s. 179—208,

— *Rec.: Święty Wojciech 997—1947. Księga pamiątkowa*, Gniezno 1947, T. 4: 1948, s. 351—254,

— *Studia jezuitów polskich w Akademii Krakowskiej w XVI w.*, T. 20: 1964, s. 77—111.

POŹNIAK Włodzimierz (1904—1967), muzykolog, kompozytor i pedagog. Studia odbył w Krakowie i Berlinie. Od 1956 r. był docentem UJ, następnie profesorem muzykologii. Zainteresowania

⁵⁰ K. Lepszy, Władysław Pocięcha (1893—1958), „Kwartalnik Hist.” R. 65: 1958 nr 2 s. 685—687.

⁵¹ H. Barycz we Wstępie do: H. Pohoska, *Wizytatorowie generalni Komisji Edukacji Narodowej*, Lublin 1957 s. 1—4.

⁵² B. Natoński, *Ks. Jan Poplatek TJ 1903—1955*, NP T. 5: 1957 s. 238—270.

badawcze P-a w głównej mierze dotyczyły zabytków dawnej muzyki na ziemiach polskich⁵³.

W NP zamieścił:

— *Pasja chorałowa w Polsce*, T. 3: 1947, s. 37—91.

RAWSKI Józef (1893—1975), technik, major rez. Wojska Polskiego, historyk-amator. Urodził się w Miechocinie, gdzie uczęszczał do szkoły powszechnej, gimnazjum ukończył w Mielcu w 1913 r. Zapisał się na Wydział Budowy Maszyn Politechniki Lwowskiej, ale zmobilizowany został do armii austriackiej. W 1919 r. zapisał się na drugi rok studiów, ale znowu wcielony został do wojska polskiego. Osiedlił się potem na Wołyniu, następnie przeniósł się do Gdyni. Okres wojny 1939—1945 po upadku Okywiu spędził w obozach niemieckich. Ten okres poświęcił na studia prawnicze i ekonomiczne. W 1945 r. wrócił do Gdyni, gdzie pracował do 1953 r. Przeszedłszy na emeryturę, przeniósł się do Tarnobrzegu. Posiadał szerokie zainteresowania historyczne. Rozpoczął od badań nad Słowiańszczyzną zachodnią, opracował historię rodzinnego Miechocina, dzieje archidjakońatu sandomierskiego, dzieje Republiki Tarnobrzęskiej i in. Należał do Polskiego Towarzystwa Historycznego w Rzeszowie⁵⁴. W NP zamieścił:

— *Wykazy świętopietrza i dziesięciny papieskiej a najstarsze parafie w archidjakońacie sandomierskim*, T. 13: 1961, s. 27—64.

REYCHMAN Jan (1910—1975), historyk, orientalista. Szkołę średnią ukończył w Zakopanem, następnie odbył studia historyczne na UW pod kierunkiem S. Arnolda, W. Tokarza i M. Handelsmanna. Równocześnie podjął studia orientalistyczne pod kierunkiem A. Zajączkowskiego. Od 1945 r. pracował w Katedrze Turkologii UW, w 1949 r. został doktorem, w 1955 r. profesorem nadzwyczajnym, a w 1970 r. zwyczajnym. Posiadał szerokie zainteresowania orientalistyczne, był wybitnym znawcą spraw węgierskich⁵⁵. W NP zamieścił:

— *Z dziejów związków kościelnych węgiersko-polskich*, T. 1: 1946, s. 193—207,

— *Biskupstwo bakowskie w świetle historiografii rumuńskiej*, T. 4: 1948, s. 317—338.

— *Klasztor w Lendaku i jego dawna przynależność do opactwa miechowskiego*, T. 19: 1964; s. 33—60.

⁵³ T. Przepkowski, Włodzimierz Poźniak (28 VI 1904—29 I 1967), „Kronika Uniwersytetu Jagiellońskiego za rok akademicki 1966—67.

⁵⁴ Na podstawie materiałów dostarczonych przez syna, p. Jana Rawskiego.

⁵⁵ A. Sieroszewski, *Jan Reychman (19 II 1910—11 I 1975)*, „Kwartalnik Hist.” R. 82: 1975 nr 4 s. 918—922.

— *Dzieje duszpasterstwa polskiego nad Bosforem*, T. 33: 1970, s. 167—189.

ROSS Juliusz (1920—1976), historyk sztuki. Gimnazjum ukończył we Lwowie. Od czasu wojny posiadał zainteresowania dotyczące ochrony zabytków, od 1945 r. pracował w biurze Inwentaryzacji Zabytków w Krakowie. W 1950 r. uzyskał magisterium historii sztuki pod kierunkiem prof. A. Bochnaka. W latach 1950—51 był asystentem w Zakładzie Hist. Sztuki UJ. Chory, jednak pracował nad doktoratem, który uzyskał w 1965 r. także pod kier. A. Bochnaka. Interesował się głównie Renesansem, także sztuką czeską i słowacką. Jest autorem przeszło 50 publikacji naukowych. Zaangażowany był w upowszechnianiu wiedzy o sztuce regionu krośnieńskiego i jasielskiego⁵⁶. W NP opublikował:

— *Późnogotyckie cyborium ze Skalnika*, T. 27: 1967, s. 259—262.

— *Przemiany stylowe kościoła parafialnego w Krośnie od XIV do XX w.*, T. 46: 1976, s. 141—152.

RYMAR Stanisław (1886—1965), działacz społeczny i polityczny, poseł na sejm, historyk. Pochodził z patriotycznej rodziny, gimnazjum ukończył w Sanoku, gdzie otrzymał świadectwo dojrzałości w 1905. Studiował następnie na Wydziale Filozoficznym i prawnym UJ. W latach 1922—35 (z przerwą 1928—30) był posłem na Sejm i pracował w komisji ustawodawczej. Posiadał zainteresowania historyczne, szczególnie w dziedzinie oświatowej, społecznej oraz w biografistyce. Dużo pisał o przeszłości swego rodzinnego regionu związanego z Haczowem⁵⁷. W NP napisał:

— *Ksiądz Wojciech Stępek (1809—1877)*, T. 13: 1961, s. 269—286.

SAWICKI Jakub (1899—1979), prawnik, kanonista. Urodzony w Wiedniu tamże ukończył gimnazjum i rozpoczął studia prawnicze, które kontynuował na UJ i uzyskał doktorat prawa w 1926 r. Uzupełniał je następnie w Pradze, Paryżu, Wiedniu i Berlinie. Habilitował się w 1937 r. w Wilnie i tu rozpoczął wykłady, potem na Uniwersytecie Warszawskim. W Warszawie w 1947 r. otrzymał nominację na profesora zwyczajnego. Od 1969 r. na emeryturze. Dobrek naukowy S-ego obejmuje ok. 200 pozycji. Jest wydawcą 10 tomów „*Concilia Poloniae*” oraz 4-tomowego „*Iura Masoviae terrestria*”... Jest zasłużonym badaczem historii ustawodawstwa polskiego⁵⁸. W NP opublikował:

⁵⁶ A. Olszewski, *Juliusz Ross (1920—1976)*, „Biuletyn Historii Sztuki” R. 39: 1977 nr 1 s. 112—113.

⁵⁷ B. Jaśkiewicz, *Stanisław Rymar (3 II 1886—14 X 1965)*, „Małopolskie Studia Historyczne” R. 9: 1966 nr 3/4 s. 170—172; materiały ks. doc. J. Kusia.

⁵⁸ S. Russocki, *Jakub Sawicki*, „Kwartalnik Hist.” R. 86: 1979 nr 3 s. 876—879.

— *Z dziejów ustawodawstwa synodalnego diecezji przemyskiej o. l. 1547—1554*, T. 3: 1947, s. 2—36.

— *Jan Biskupiec biskup chełmski (1377—1452). Szkic biograficzny*, T. 4: 1948, s. 103—124.

SAWICKI Witold (1904—1973), historyk, kanonista, prawnik. Urodził się w Humaniu, szkołę średnią ukończył w Warszawie. Na UW zdobył magisterium prawa w 1926 r., w 1929 r. doktorat. Przez dwa lata następnie przebywał w Tuluzie i Paryżu. Pracował jako adwokat i naukowo. W 1933 r. przeprowadził habilitację z zakresu historii francuskiego prawa publicznego. W czasie wojny był zaangażowany w tajnym nauczaniu. Po wojnie podjął pracę naukową na UJ, potem UW, od 1947 r. pracował w Lublinie — na Wydziale Prawa KUL a od 1956 r. na Uniw. Marii Curie-Skłodowskiej. Zainteresowania badawcze S-ego koncentrowały się wokół zagadnienia zasad prawnych okresu między formacją niewolniczą i feudalną w Galii i prawnych kwestii w początkowym okresie państwa polskiego⁵⁹. W NP ukazały się:

— *Rec. J. Dominik, Bibliografia ilustrująca życie i kult św. Stanisława, Biskupa i Męczennika*, Rzym 1953, T. 6: 1957, s. 406—412.

— *Na marginesie kanonizacji średniowiecznych XIII wieku*. (Rec. J. Lisowski, *Kanonizacja św. Stanisława w świetle procedury kanonizacji dzisiejszej i dawnej*, Rzym 1953), T. 10: 1959, s. 449—458.

SILNICKI Tadeusz (1889—1968). Gimnazjum ukończył we Lwowie, tutaj też odbył studia historyczne i prawnicze. W 1914 r. uzyskał doktorat, następnie pracował w szkolnictwie średnim, potem na Uniwersytecie Jana Kazimierza we Lwowie przy katedrze prawa kościelnego. W 1927 r. przeprowadził habilitację. Od 1929 r. pracował na Uniwersytecie Poznańskim i tu w 1948 r. został mianowany profesorem zwyczajnym oraz przeniesiony na UJ. W latach 1952—57 wykładał historię Kościoła w Seminarium Duchownym we Wrocławiu, 1957—60 znowu w Poznaniu. Prowadził badania z zakresu organizacji kościelnej w Polsce oraz nad dziejami soborów⁶⁰. W NP ukazała się:

— *Polem.: Moim recenzentom w odpowiedzi* (o książce: Jakub Swinka...), T. 9: 1959, s. 427—446.

⁵⁹ W. Szwarz, *Witold Sawicki (1904—1973)*, „Czasopismo Prawno-Historyczne” T. 26: 1974 z. 2 s. 279—284.

⁶⁰ J. Sawicki, *Sp. prof. dr Tadeusz Silnicki (5 X 1889—18 XII 1968)*, „Prawo kanoniczne” R. 13: 1970 nr 3—4 s. 274—285, tu bibl. prac.

SOSSALLA Jan (1908—1979), ksiądz, historyk. Szkołę średnią ukończył w Bytomiu, studia teologiczne odbył na Uniwersytecie Wrocławskim oraz w Innsbrucku. Święcenia kapłańskie przyjął w 1932 r. i pracował w duszpasterstwie. W 1936 r. otrzymał doktorat teologii w zakresie historii Kościoła. Po 1945 r. pracował w diecezji opolskiej w duszpasterstwie i licznych urzędach diecezjalnych, odznaczony godnością prałata. Interesował się sprawami kościelnymi Śląska, głównie biografistyką oraz przeszłością parafii i zakonów⁶¹. W NP zamieścił:

— *Przyczynki do historii krzyżowców z czerwoną gwiazdą*, T. 23: 1966, s. 199—237.

STAMIRSKI Henryk (1903—1977), nauczyciel, historyk. Szkołę ludową ukończył w Łopatynie, gimnazjum w Kamionce Strumiłowej, gdzie w 1923 uzyskał świadectwo dojrzałości. Studiował następnie na Wydziale Filozoficznym Uniwersytetu Lwowskiego pod kierunkiem F. Bujaka, J. Ptaśnika oraz geografów E. Romera i H. Arctowskiego. W 1927 r. zdał egzamin dla kandydatów na nauczycieli szkół średnich, po czym pracował w gimnazjum w Brzeżanach. W czasie wojny brał udział w kampanii wrześniowej, następnie przebywał w niewoli niemieckiej. Od 1944 r. zamieszkał w Nowym Sączu i do 1963 r. (do przejścia na emeryturę) był czynny w szkolnictwie średnim. W 1951 r. na Uniwersytecie Wrocławskim otrzymał magisterium filozofii na podstawie egzaminów z 1927 i 1929 r. Był badaczem historii osadnictwa Sądectwiny i ziemi hrubieszowskiej oraz biografistyki wybitnych postaci tych ziem. Jest autorem wielu publikacji naukowych⁶². W NP zamieścił:

— *Rec. Diecezja chełmska o. l. w 1717 r. Mapa* w: J. Sawicki, *Synody diecezji chełmskiej*, Wrocław 1957, T. 10: 1959, s. 458—463.

— *Poprawki do życiorysów Józefa Dwernickiego*, T. 13: 1961, s. 293—298.

— *Rec.: L. Bienkowski, Działalność organizacyjna biskupa Jana Biskupca w diecezji chełmskiej (1417—1452)*, Lublin 1960, T. 14: 1961, s. 284—287.

STAWINOĞA Władysław (1906—1976), ze Zgromadzenia Księży Misjonarzy, prawnik, wykładowca prawa kan. w Instytucie Teologicznym Księży Misjonarzy, obrońca węzła w Sądzie Metropolitalnym w Krakowie. Przygotował wraz z ks. J. Baronem nowe wydanie *Prawa kanonicznego* ks. Bączkowicza (Opole 1957—58), au-

⁶¹ P. Krawczyk, *Sp. Ks. prałat dr Jan Sossalla*, „Wiadomości Urzędowe Diecezji Opolskiej” R. 35: 1980 s. 70—72; tu bibl. prac (niekomp.)

⁶² O. Stamińska, *Mgr Henryk Stamiński nie żyje*, „Biuletyn Towarzystwa Regionalnego Hrubieszowskiego” R. 15: 1977 nr 3 s. 31—34.

tor prac z zakresu kanonistyki (m. in. *Ordynariusz miejscowy a zakony, Kardynał Gasparri jako kanonista* i in.)⁶³. W NP ukazały się:

— *Rec.: P. Kałwa, Stanowisko Kościoła polskiego wobec osadników niemieckich w średniowieczu*, Lublin 1947, T. 4: 1948, s. 355—356.

— *Rec. M. Machajek, W. Padacz, Sprawy beatyfikacyjne na terenie diecezji*, Poznań 1957, T. 10: 1959, s. 471—473.

STRZELECKA Anna (1903—1975) historyk. Studia odbyła w latach 1922—27 na Uniwersytecie Jana Kazimierza we Lwowie w zakresie historii. W 1932 r. uzyskała doktorat filozofii pod kier. prof. S. Zakrzewskiego. Od 1945 r. pracowała w PAU w redakcji Polskiego Słownika Biograficznego. Dorobek naukowy S-kiej dotyczy w zasadniczej mierze drugiej połowy XIV w. w aspekcie kultury, ideologii i stosunków politycznych⁶⁴. W NP opublikowała:

— *Rec.: Trzy tomy. „Antemurale” (Antemurale (Rocznik) Wyd. W. Meysztowicz, T. 1—3 Romae 1954—1957) T. 6: 1957, s. 412—415,*

— *Długos w świetle nowych badań*, T. 8: 1958, s. 497—504.

— *Rec.: S. Bełch, Paweł Włodkowic jako historyk i jego wpływ na Długosza*, „Teki Historyczne” (Londyn) 10: 1959, T. 12: 1960, s. 275—280.

SZOLDRSKI Władysław (1884—1971), redemptorysta, historyk Kościoła, hagiograf. Gimnazjum ukończył w Kaliszu, następnie w latach 1902—06 studiował w Seminarium Duchownym we Włocławku. Święcenia kapłańskie otrzymał w 1906 r. w Płocku, następnie pracował w duszpasterstwie. W 1908 r. wstąpił do redemptorystów i w rok później złożył śluby zakonne. W latach 1921—25 wykładał historię Kościoła w Sem. Duchownym w Tuchowie, w 1925 r. zdał egzamin nauczycielski na Uniwersytecie Poznańskim i do 1939 r. był profesorem historii w Małym Seminarium Redemptorystów w Toruniu. W czasie okupacji przebywał w Krakowie i Tuchowie, biorąc udział w tajnym nauczaniu. Od 1946 r. do śmierci przebywał we Włocławku. Jest wydawcą źródeł, szczególnie do dziejów własnego Zakonu oraz tłumaczem Ojców Kościoła, publikowanych w „Pismach Starochrześcijańskich Pisarzy” (ATK)⁶⁵. W NP zamieścił:

— *Miscellanea żukowskie*, wyd..., T. 6: 1957, s. 327—377,

— *Benedyktynki od Nieustającej Adoracji (Sakramentki) w Warszawie 1687—1960*, wyd..., T. 19: 1964, s. 125—148.

⁶³ Na podstawie materiałów ks. A. Schletza.

⁶⁴ J. Wyrozumski, *Anna Strzelecka (16 IX 1903—25 II 1975)*, „Studia Hist.” R. 19: 1976 z. 3 s. 481—484.

⁶⁵ Na podstawie materiałów dostarczonych przez ks. dr M. Brudzisza.

SZUL Danuta (1920—1976), polonistka. Pochodziła ze Lwowa, w czasie wojny związana była z Sodalacją Mariana i Teatrem młodzieżowym kierowanymi przez ks. A. Schletza. Magisterium z polonistyki uzyskała na UJ pod kierunkiem prof. S. Lempickiego. Po wojnie była kustoszem biblioteki Wydziału Prawa Uniwersytetu Wrocławskiego⁶⁶. W NP zamieściła:
— *Tajny teatr młodzieżowy Lwów-Sodaliskowo 1942—1945*, T. 36: 1971, s. 53—79.

TARG ALOJZY (1905—1973), historyk, bibliotekarz. Po ukończeniu gimnazjum w Cieszynie, studiował na UJ, a następnie pracował w szkolnictwie. Od 1954 r. pracował w Bibliotece Śląskiej w Katowicach. W 1962 r. uzyskał stopień doktora nauk humanistycznych w Wyższej Szkole Pedagogicznej w Opolu. Kierował pracami Śląskiej Kartoteki Biograficznej. W pracy naukowej był zasadniczo skoncentrowany na problematyce dziejów życia narodowego ludności polskiej na Opolszczyźnie⁶⁷. W NP opublikował:
— *Rec.: B. Stasiowski, Die Kirchenpolitik der Nationalsozialisten im Warthegau 1939—1945*, Stuttgart 1959, T. 10: 1959, s. 469—471.
— *Duszpasterska i dobroczynna działalność duchowieństwa w okresie klęsk żywiołowych na Górnym Śląsku 1847—48*, T. 24: 1966, s. 259—274.

TOBIASZ Mieczysław (1910—1980), historyk sztuki i architektury, profesor Politechniki Krakowskiej. Urodził się w Krakowie i tutaj ukończył studia filozoficzno-historyczne na UJ w 1932 r. W 1938 r. uzyskał doktorat na podstawie pracy *Na froncie walki narodowej w Opolskiem 1888—1922* (druk. w Katowicach w 1938 r. ss. 149), od 1958 r. docent. W l. 1945—50 pracował na UJ, od 1950 do śmierci na Politechnice Krakowskiej, od 1970 r. profesor Instytutu Historii Architektury i Konserwacji Zabytków. Jest autorem wielu rozpraw i książek z zakresu historii architektury, urbanistyki, konserwacji zabytków i ochrony środowiska, przed wojną zajęty był tematyką śląska. Zasłużony w zwróceniu uwagi na zagrożenie Krakowa przez stare kanały przebiegające pod miastem⁶⁸. W NP opublikował:
— *Kraków benedyktyński w XI w.*, T. 14: 1961, s. 5—22.
— *Bożogrobcy w Miechowie (W 800-lecie sprowadzenia zakonu do Polski)* T. 17: 1963, s. 5—60.

⁶⁶ Na podstawie materiałów ks. A. Schletza.

⁶⁷ Biogram pióra W. Zielińskiego w „Śląskim Słowniku Biograficznym” T. 2 Katowice 1979 s. 254—258.

⁶⁸ Na podstawie materiałów dostarczonych przez p. Zofię Tobiaszową.

TRAJDOS-POLAK Ewa (1923—1979), historyk sztuki. Na UJ studiowała historię, potem kontynuowała studia na Wydziale Historii Sztuki pod kierunkiem prof. A. Bochnaka, W. Molé i J. Szablowskiego. Magisterium uzyskała w 1952 r., doktorat w 1965 w Instytucie Sztuki PAN. Jest autorką 27 poważnych rozpraw naukowych, nadto wielu artykułów. Uprawiała też twórczość plastyczną oraz literacką⁶⁹. W NP zamieściła:
— *Śladem mistrza warsztatu ołtarza św. Trójcy na Wawelu*, T. 25: 1966, s. 111—153.

TYNC Stanisław (1889—1964), historyk szkolnictwa i oświaty. Gimnazjum i studia ukończył w Krakowie, następnie pracował jako nauczyciel. W 1923 r. na UJ zdobył doktorat filozofii, tamże habilitował się w 1928 r. Od 1931 r. pracował w Poznaniu. Wykazywał zainteresowania naukowe dziejami szkolnictwa na Pomorzu oraz w Toruniu, po 1945 r. także uwzględniał teren Śląska⁷⁰. W NP umieścił:
— *Pijarzy a sprawa włościańska*, T. 15: 1962, s. 137—198.

UJDA Jan (1889—1966), filolog klasyczny. Studia odbył we Lwowie i Poznaniu, gdzie uzyskał doktorat filozofii w zakresie filol. klasycznej. Do 1939 r. uczył w poznańskich gimnazjach św. M. Magdaleny i św. Jana Kantego. W czasie wojny zaangażowany w tajnym nauczaniu. Po wojnie był dyrektorem gimnazjum w Kórniku, a będąc już na emeryturze uczył łaciny w Seminarium Ks. Chrystusowców. Pisywał wiele w prasie poznańskiej na tematy historyczne, zdolny popularyzator⁷¹. W NP opublikował:
— *Ks. Biskup Stanisław Okoniewski jako proboszcz bniński. Z kroniki ważniejszych wypadków dotyczących parafii i kościoła w Bnińcu (1906—1916) wypisał...*, T. 13: 1961, s. 299—304.
— *Majkowski Edmund ks., Życiorys własny i spis prac, podał do druku...* T. 25: 1966, s. 285—290.

UMINSKI Józef (1888—1954), ksiądz, profesor Uniwersytetu Jana Kazimierza we Lwowie. Pochodził z pow. rypińskiego, szkołę realną ukończył w Gostyninie, gimnazjum w Płocku oraz seminarium duchowne i w 1913 r. przyjął święcenia kapłańskie. Następnie studiował historię w Rzymie na Angelicum i Fryburgu Szwajc. oraz w Monachium, gdzie w 1918 r. uzyskał doktorat filozofii, pi-

⁶⁹ Z. Rozanow, *Ewa Polak-Trajdos 1923—1979*, ss. 3 (dodatek do katalogu wystawy prac E. Trajdos).

⁷⁰ M. Chamaćówna, *Stanisław Tync (7 VI 1889—26 I 1964)*, „Kwartalnik Hist.” R. 71: 1964 nr 3 s. 881—882.

⁷¹ Na podstawie materiałów dostarczonych przez p. dr Jerzego Pietrzaka.

sząc o niebezpieczeństwie tatarskim w XIII w. Wykładał potem historię Kościoła w Płocku, od 1922—27 prowadził zajęcia na KUL. Habilitował się we Lwowie pod kier. prof. W. Abrahama o abpie Kietliczu. 1927—30 był rektorem seminarium w Płocku, od 1930 związał się ze Lwowem. Po wojnie prowadził zajęcia najpierw w Warszawie, potem przeszedł do diecezji wrocławskiej, gdzie pełnił funkcje duszpasterskie i prowadził zajęcia w seminarium. Zainteresowania naukowe odnosiły się do średniowiecza oraz postaci wielkich biskupów — Kietlicza, Wincentego z Nialka, Pełki, Hozjusza. Autor podręcznika *Historii Kościoła*⁷². W NP opublikował:

— *Arcybiskup Antoni Julian Nowowiejski biskup płocki (1858—1941)*, T. 1: 1946, s. 173—192.

— *Śmierć Leszka Białego*, T. 2: 1947, s. 33—36.

— *Rzekoma rozwiązłość Judyty salickiej drugiej żony Włodzisława Hermana*, T. 3: 1947, s. 181—184.

— *Rec. T. Gostyński, Franciszek Krasiński, polityk złotego wieku*, Warszawa 1938, tamże, s. 257—261.

— *Plan dziejów Kościoła w Polsce*, T. 5: 1957, s. 9—33.

VETULANI Adam (1901—1976), historyk prawa, kanonista. Studiował na UJ pod kierunkiem Stanisława Kutrzeby, następnie we Francji. Interesował się kanonistyką, głównie dekretem Gracjana. Od 1946 r. był profesorem UJ prawa kościelnego, doktor h. c. uniwersytecki w Strassburgu, Nancy i Pecs. Czł. wielu towarzystw naukowych krajowych i zagranicznych⁷³. W NP zamieścił:

— *Nad trumną ks. profesora Tadeusza Glemmy*, T. 8: 1958, s. 433—434.

WICHER Władysław (1888—1969), ksiądz, teolog-moralista. Związany przez prawie całe życie z Krakowem, tu ukończył gimnazjum, studia filozoficzno-teologiczne odbył w Krakowie i Innsbrucku. Wyświęcony został w 1912 r. doktorat teologii zdobył w 1915 r. Następnie pracował w duszpasterstwie, a od 1919 r. na UJ — tu w 1923 r. habilitował się, a w 1928 r. został profesorem nadzwyczajnym i w 1938 r. zwyczajnym. W l. 1937—39 piastował godność dziekana Wydziału Teologicznego. Po wojnie do 1954 r. pracował nadal na UJ, następnie w Arcybiskupim Seminarium Duchownym. Był redaktorem *Polonia sacra*, autorem ok. 80 publikacji

⁷² A. Schletz, *Ks. Józef Umiński (1888—1954)*, NP T. 8: 1958 s. 281—327, bibl. prac.

⁷³ *Prof. Adam Vetulani doktorem h.c. Uniwersytetu w Strassburgu*, NP T. 11: 1960 s. 469—470 (z działu: Kronika); W. Bartel, *Adam Vetulani. W pięćdziesięciolecie pracy naukowej*, „Analecta Cracoviensia” T. 7: 1975 s. 153—177; J. Malec, *Bibliografia prac... za lata 1923—1973*, tamże s. 203—221.

naukowych dotyczących głównie doktryny moralnej niektórych polskich moralistów oraz historii teol. moralnej na Wydziale Teologicznym UJ⁷⁴. W NP opublikował:

— *Nauka teologii moralnej w dawnych seminariach misjonarskich*, T. 3: 1947, s. 162—180.

WIDAJEWICZ Józef (1889—1954), historyk. Szkołę średnią ukończył w Brzeżanach, studia historyczne i geograficzne odbył we Lwowie pod kierunkiem prof. O. Balzera, u którego też napisał pracę doktorską z historii gospodarczej i historii prawa. Pracował w szkolnictwie średnim we Lwowie i Poznaniu. W 1927 r. habilitował się. Od 1937 r. był profesorem Uniwersytetu Poznańskiego, kierując katedrą Historii Słowian Zachodnich. Po wyzwoleniu pracował w Krakowie, głównie nad historią Słowian. Autor ok. 70 prac, artykułów i recenzji. Członek PAU, Poznańskiego Tow. Przyjaciół Nauk i Instytutu Zachodniego⁷⁵. W NP zamieścił:

— *Najdawniejsi proboszczowie parafii w Buszcu*, T. 2: 1947, s. 237—244.

— *Prohor i Prokulf, najdawniejsi biskupi krakowscy*, T. 4: 1948, s. 17—32.

WIŚNIEWSKI Seweryn (1883—1962), ksiądz, święcenia kapłańskie przyjął w Żytomierzu. Był kapłanem diecezji kamienieckiej, a następnie łuckiej, pracując w duszpasterstwie. Po wojnie osiadł w diecezji tarnowskiej, pełniąc obowiązki kapelana Siostr Sercanek w Zbylitowskiej Górze⁷⁶. Jest autorem kilku pozycji z dziejów własnej diecezji. W NP drukował:

— *Ks. Biskup Karol Antoni Niedziałkowski, pisarz apologeta*, T. 14: 1961, s. 191—202.

WŁODARSKI Bronisław (1895—1974), historyk. Urodził się w Tarnopolu, po studiach wyższych we Lwowie był najpierw nauczycielem szkół średnich we Lwowie (od 1937 r. dyrektor IV Państw. Gimnazjum i Liceum). Podczas wojny był kierownikiem miejskiego biura konspiracyjnego nauczania. W 1945—66 na Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu był kierownikiem katedry Polski Średniowiecznej, 1949—66 (z przerwami) dyr. Instytutu Historii UMK, 1948—50 prodziekanem, 1950—52 dziekanem Wydziału Humanistycznego. Równocześnie 1947—52 był profesorem kontraktowym Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Gdańsku. Zainteresowania

⁷⁴ J. Wichrowicz, *Ks. Władysław Wicher (1888—1969)*, „Studia Theologica Varsoviensia” R. 10: 1972 nr 2 s. 269—282, bibl. prac.

⁷⁵ K. Pieradzka, *Zgon prof. Józefa Widajewicza*, „Tygodnik Powszechny” R. 10: 1954 nr 45.

⁷⁶ Schematyzm diecezji łuckiej 1938, diec. tarnowskiej 1959.

naukowe prof. Włodarskiego koncentrowały się przede wszystkim na stosunkach polsko-ruskich i polsko-czeskich w średniowieczu oraz na naukach podstawowych historii (gł. chronologia)⁷⁷. W NP ukazały się:

— *Salomea królowa halicka (kartka z dziejów wprowadzenia zakonu klarysek do Polski w XIII wieku)*, T. 5: 1957, s. 61—83.

WOJTCZAK Albert (1907—1962), franciszkanin, historyk. Studia filozoficzne odbył we Fryburgu Szwajcarskim, gdzie uzyskał doktorat, a teologiczne w Seminarium Duchownym OO. Franciszkanów w Krakowie, gdzie przyjął święcenia kapłańskie w 1934 r. W l. 1934—47 wykładał filozofię w zakonnym studium OO. Franciszkanów we Lwowie, a następnie w Gnieźnie, 1947—50 był wicerektorem i profesorem filozofii w Wyższym Seminarium Duchownym we Wrocławiu, a następnie aż do śmierci w Seminarium OO. Franciszkanów w Krakowie. Był zaangażowany w pracy dydaktycznej, pisarskiej i rekolekcyjnej. W pracy pisarskiej zajmował się przede wszystkim hagiografią⁷⁸. W NP wspólnie z J. Barem wydał:

— *Aniela Salawa — Dziennik*, T. 8: 1958, s. 356—406.

ZDANOWSKI Józef (1887—1977), ksiądz. Szkołę średnią kończył w Łodzi i Krakowie, następnie studiował przez 1 rok na politechnice we Lwowie, a studia seminaryjne odbył w Kielcach, gdzie też przyjął święcenia kapłańskie w 1913 r. Dalsze studia odbył we Fryburgu Szwajcarskim i uzyskał doktorat filozofii. W l. 1918—1939 był wykładowcą pedagogiki, sztuki kościelnej, archeologii chrześc. i od 1930 r. historii Kościoła w Seminarium Duchownym w Kielcach. W czasie wojny duszpasterzował w Wilczkowiczach, a od 1948 r. do śmierci był kapłanem siostr w Imbramowicach⁷⁹. W NP zamieścił:

— *Kościół pod wezw. św. Tekli i były klasztor norbertański w Krzyżanowicach pod Pińczowem. Zarys historyczny*, T. 17: 1963, s. 103—121.

ZIELIŃSKI Józef (1899—1976), historyk. Gimnazjum ukończył we Lwowie, w wojsku w Warszawie ukończył Szkołę Podchorążych. W l. 1921—25 odbył studia z historii prawa we Lwowie, uzyskując tam doktorat. Brał aktywny udział w życiu akademickim. Praco-

⁷⁷ Informacje prof. Janusza Bieniaka; K. Jasiński, *Bronisław Włodarski*, „Zapiski Historyczne” 40: 1975 z. 1 s. 181—184.

⁷⁸ Na podstawie materiałów dostarczonych przez o. Maurycego OFM Conv.

⁷⁹ T. Wróbel, *Katalog rektorów, wicektorów, profesorów, ojców duchownych i prefektów*, W: *Księga jubileuszowa 1727—1977. 250 lat Seminarium Duchownego w Kielcach*, Kielce 1977 s. 446.

wał w szkolnictwie w Stanisławowie, po wojnie w Krakowie, a w latach 1956—64 był adiunktem UJ. Pisał liczne artykuły z historii Stanisławowa i okolic, oraz z historii ruchu narodowego w XIX w.⁸⁰ W NP zamieścił:

— *Misja jezuitcka w Haliczu 1706*, T. 8: 1958, s. 407—410.

— *Rec.: Do biografii ks. Eugeniusza Okonia* (T. Rek, *Ksiądz E. Okoń 1881—1949*, Warszawa 1962), T. 19: 1964, s. 227—236. Dodatek zawiera 3 listy ks. E. Okonia z lat 1911—1912.

ŻYWCZYŃSKI Mieczysław (1901—1978), ksiądz, historyk. Studia teologiczne odbył w Płocku, gdzie otrzymał święcenia kapłańskie w 1926. Dalsze studia specjalistyczne w zakresie historii odbył na Wydziale Teologicznym oraz Filozoficznym Uniw. Warszawskiego, szczególnie pod kier. prof. M. Handelsmanna. Magisterium uzyskał w 1929 r., doktorat w 1933. Habilitację przeprowadził w 1946 r. Od 1945 r. związał się z KUL, będąc najpierw zastępcą profesora historii Kościoła, następnie kierownikiem Katedry Historii Kościoła w Czasach Nowożytnych, a od 1964 r. w nowo utworzonym Instytucie Historii Kościoła — Katedry Historii Najnowszej Kościoła. Prowadził także zajęcia na Wydziale Humanistycznym KUL. W 1964 r. został profesorem nadzwyczajnym, w 1966 — zwyczajnym. Związany z Redakcją PSB. Trwały dorobek naukowy Ż-ego dotyczy starożytności chrześcijańskiej i innych okresów, ale przede wszystkim historii politycznej i kościelnej XVIII—XIX w.⁸¹ Na łamach NP opublikował:

— *Z ostatnich lat życia ks. Piotra Sciegiennego (1871—1890)*, T. 4: 1948, s. 243—250,

— *Rec.: S. Jezierski, Arcybiskup w więzieniu, czyli zatarg o małżeństwa mieszane między rządem pruskim a arcybiskupem Marcinem Duninem 1837—1841*, Rzym 1957, T. 7: 1958, s. 338—340.

⁸⁰ J. Wyrozumski, *Józef Zieliński (19 III 1899—1 IX 1976)*, „Studia Hist.” R. 20: 1977 z. 4 s. 664—665.

⁸¹ Z. Zieliński, *Ksiądz profesor Mieczysław Żywczyński (1901—1978)*, *Zeszyty Naukowe KUL* T. 21: 1978 nr 3—4 s. 157—163; S. Kosiński, S. Wilk, *Bibliografia prac...*, „Roczn. Teol. Kan.” T. 22: 1975 nr 4 s. 7—23.